

MARYAM IQBAL TAHIR på en lørdag

Vaksinedilemma

Takk for dugnaden. Nå tar vi ferie.

Vi bør tenke oss veldig godt om før vi sier ja til parallellsamfunn og vaksinepass.

ILLUSTRASJON Åge Peterson

Skal de eldre ligge på solsenger på Gran Canaria og drikke paraplydriker, mens de unge fortsatt må leve under strenge restriksjoner? Er dette takken for å ha tatt del i dugnaden i solidaritet med risikogrupper og andre som står først i vaksinekøen?

«La nå de unge og friske være et B-lag for en sjelden gangs skyld,» skriver kommentator Frank Rossavik i Aftenposten. Han ser ut til å glemme at de unge og friske har ofret mye under pandemien. Ikke først og fremst av hensyn til seg selv, men for å beskytte de eldre og syke.

De unge har dessuten betalt enn høyere pris enn de voksne. Da bør de ikke få en finger i retur.

Det handler ikke om smålighet. Diskusjonen om vaksinepass kommer når Oslo har vært sosialt nedstengt i fem måneder. Folk er lei, men holder ut.

Ungdom sliter med motivasjon, ensomhet og dårligere livskvalitet. Sju av ti studenter oppgir at de får dårligere faglig utbytte med digital undervisning. Det er historisk høy arbeidsledighet blant unge. Nesten seks av ti unge frykter at koronapandemien vil sende aldersgruppen deres ut i langvarig arbeidsledighet.

Samtidig er boligmarkedet i Oslo rekordhett og gjør det nesten umulig for førstegangskjøpere å etablere seg. Politiet er bekymret for at flere barn er blitt utsatt for vold i hjemmet. Tall fra Øst politidistrikt viser at det var mer familievold og flere relasjonsvoldtekter i 2020 enn året før.

Det handler ikke om å være smålig og ikke ville unne gamle mennesker som har vært isolerte i ett år ferie. Det handler om hvorfor vi må fortsette å leve under strenge restriksjoner når risikogrupper er fullvaksinerte.

Hvorfor vi må fortsette å leve under restriksjoner fordi regjeringen ett år etter koronaen fortsatt har like mange intensivplasser som vi hadde før. Hvorfor vi skal fortsette å leve med restriksjoner når regjeringen holder grensen åpen slik at det kommer muterte virus inn.

Og nå skal de du har kjempet for, også la deg i stikken.

Ikke et forsvarlig krav. Folkehelseinstituttet har selv vært skeptiske til vaksinepass. Ikke ungdom som lojalt har fulgt koronareglene. Det er fagfolk innen jus, medisin og filosofi som ser en del vanskelige dilemmaer.

Et stempel som skal begrense bevegelsesfriheten, gir også assosiasjoner til et samfunn vi har lagt bak oss.

Seks av ti nordmenn er positive til innføringen av vaksinepass, viser en spørreundersøkelse YouGov har gjort for Teknologirådet. 17 prosent er negative. Undersøkelsen viser at folk er positive til å gjenåpne grensene ved å kunne vise frem et vaksinepass. Men er mer skeptisk til innenlands bruk.

Verdens helseorganisasjon (WHO) anbefaler likevel ikke vaksinepass som en forutsetning for reisetillatelse, nettopp fordi det ikke er nok vaksiner tilgjengelig til at et slikt krav er forsvarlig.

FAKTA

**Maryam Iqbal
Tahir**
Jurist og journalist

Hvor går grensen for forskjellsbehandling? Et krav om vaksinepass for å leve som normalt, vil bryte med rettsstaten og diskriminere de som ikke kan ta vaksinen, mener Anna Nylund, jurist og professor ved UiT - Norges arktiske universitet. Det er som å si at funksjonshemmede ikke får komme inn på et utested, mener hun. For dem som ikke kan ta vaksinen av medisinske grunner, kan det gjøres unntak fra kravet om vaksinasjon.

Men problemet er at det er inngripende at befolkningen skal vise frem legitimasjon og helsetilstand for å slippe inn på treningssenter, kino eller utested. Derfor vil ikke USA innføre vaksinepass. I Danmark er vaksinepass innført, men mange bedriftseiere reagerer negativt. De ønsker ikke å sjekke kundene på den måten. De risikerer å bli ilagt bøter på inntil 12.000 kroner.

Det er også problematisk at bruk av vaksinepass vil lagre opplysninger om hvor du beveger deg. Er det en pris vi som samfunn er villig til å betale for å åpne samfunnet tidligere? Folkehelseinstituttet anslår at alle over 18 år vil ha fått tilbud om første vaksine innen midten av juli. Hvis alle er vaksinerte i løpet av sommeren, er det ikke sikkert vaksinepass blir et tema innenlands.

Noen mener at krav om vaksinepass vil dytte vaksine-motstandere i riktig retning. Men når du tar fra folk grunnleggende rettigheter, og setter vaksine som forutsetning for å få de tilbake, er ikke vaksinen lenger frivillig. Vaksinen må være obligatorisk og tilgjengelig for alle for at man skal kunne kreve at det skal være en forutsetning for å leve normalt.

Argumentet om at vi allerede har en forskjellsbehandling, brukes for å forskjellsbehandle mer. Finnes det da i prinsippet noen grenser for hvor mye vi kan forskjellsbehandle?

I dag er 5,3 prosent av befolkningen fullvaksinert. Hvor stor andel må være fullvaksinert for at vi ser en gevinst i å holde samfunnet åpent kun for dem? Vaksinepass kan dessuten gi falsk trygghet, hvis man tror at vaksinerte absolutt ikke kan smittes eller smitte andre.

Vi bør sette de unge først. Ungdom står sist i vaksinekøen. Vaksinepass som deler samfunnet i to, kan gjøre det demotiverende å følge smitteverntiltakene. Selv om koronaen har truffet folk ulikt, har bekjempelsen av viruset vært tuftet på dugnad og solidaritet. Vi som får vaksine først gjør det ikke på bakgrunn av egeninnsats, men lagånd.

Da er det minste vi kan gjøre å vente på våre lagkamerater ved målstreken. De har tatt den lengste etappen, og fortjener å bli heiet inn.

Vi har lenge hørt tomme løfter om at barn og unge skal tas hensyn til under pandemien. Før vi sier ja til et parallellsamfunn og vaksinepass, er det kanskje på tide å sette barn og unge før voksne i vaksinekøen.